

DISKUSE

MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ MECHANISOVANÉ DIVISE V ÚTOČNÉM BOJI STŘELECKÉHO SBORU S HLEDISKA NOVÝCH ŘÁDŮ

Plukovník Jaroslav Šolc

Při studiu návrhů nových polních a bojových řádů, zpracovaných na podkladě bohatých zkušeností Sovětské armády z doby Veliké vlastenecké války i z doby po válce, bývá často diskutováno o tom, do jaké míry bude třeba měnit zásady používané až dosud při výcviku, u útvarů, ve vyšších štábech, v učilištích a v akademiích naší armády, a co bude možno nadále používat.

Zásady obsažené v nových polních řádech v „Bojovém řádu dělostřelectva“ I.—III. díl, v návrhu „Řádu polní služby štábů“ a v „Směrnících pro použití mechanisované divise“ vcelku potvrzují základní zásady, podle nichž byla prováděna výuka ve Vojenské akademii Klementa Gottwalda ve školním roce 1953/1954. Nové řády však v mnohém důkladněji a do větší šíře, než tomu bylo dosud v starých řádech, rozvádějí a upřesňují tyto zásady, činí je konkrétnějšími a tím i s některých hledisek novými.

Chci upozornit na některé zásadní změny v organizaci a činnosti týlu mechanisované divise v útočném boji střeleckého sboru vzhledem k zásadám dosud používaným, zejména těm, které jsou obsaženy v mém příspěvku „Materiálně technické zabezpečení mechanisované divise“ otištěném ve Vojenské mysli číslo 2/1953.

Polní řád (sbor, divise) stanoví, že mechanisovaná divise v útočném boji střeleckého sboru je zasazována k dokončení průlomu hlavního pásma obrany nepřítele. K tomu účelu je přisunována z vyčkávacího prostoru (ve vzdálenosti 8 až 12 km od linie fronty) tak, aby nejpozději jednu hodinu po začátku zteče dosáhly její hlavní síly výchozí čáry.

Na výchozí čáře se však mechanisovaná divise nezastavuje, nýbrž postupuje na čáru zasazení, stanovenou velitelem střeleckého sboru zpravidla v prostoru hlavních dělostřeleckých postavení nepřítele. Z výchozí čáry pak mechanisovaná divise v součinnosti se střeleckými pluky střeleckých divísí prvního sledu střeleckého sboru provádí zteč na nepřítele s cílem dokončit průlom postavení divisních záloh nepřítele.

Za svého postupu z vyčkávacího prostoru na výchozí čáru ke zmenšení zranitelnosti dělostřeleckou a minometnou palbou a údery letectva nepřítele, jakož i k zabezpečení rychlého rozvinutí do bojové sestavy postupuje rozčleněná do šířky a do hloubky.

Pluky prvního sledu mechanisované divise postupují v praporech nebo rotních sledech (proudech). Šířka takto rozčleněného prvního sledu může být na výchozí čáře asi 4 km a hloubka asi 4 až 5 km.

Pluky druhého sledu mechanisované divise postupují ve vzdálenosti 2 až 4 km za zadem prvního sledu rozčleněny zpravidla jen do praporech sledů. Hloubka druhého sledu může pak být až 10 km.

K útoku na postavení divisních záloh jednotky pluků prvního sledu (nebo jejich částí), není-li další pohyb vozidel (obrněných transportérů nebo aut) možný pro silnou dělostřeleckou palbu, sesednou. Jinak útočí na vozidlech.

Druhý sled se v tomto údobí nerozvinuje, nýbrž je ve vzdálenosti 2 až 4 km za prvním sledem připraven k zasazení, kdyby toho bylo třeba.

Při plánování zasazení mechanisované divise v útočném boji střeleckého sboru nutno však vždy počítat s tím, že po prolomení hlavního pásma obrany je úkolem mechanisované divise ihned rozhodným a rychlým postupem dosáhnout druhého pásma obrany nepřítele z chodu a ovládnout je. Tím však úkol mechanisované divise nekončí. Jejím úkolem je rozdrčení sborových záloh nepřítele ovládnout důležité čáry a objekty na směru útoku střeleckého sboru v hloubce 25 až 30 km nepřátelské obrany, t. j. prakticky až 10 km za předním okrajem druhého pásma obrany nepřítele, a tak zabezpečit další útok sboru nebo zasazení armádní (frontové) rychlé skupiny, je-li její použití na daném směru plánováno.

Je tedy jasné, že právě mechanisovaná divise ve skutečnosti zabezpečuje splnění úkolu dne střeleckého sboru.

V dalším období pak musí být připravena, aby buď sama anebo v součinnosti s mechanisovanými divisemi sousedních sborů dále pronásledovala a ničila odcházejícího nepřítele, ničila jeho zálohy přisunované z hloubky, zmocňovala se důležitých objektů, výhodných čar, soutěsek, přeprav a předměstí, útočila na nepřítele, který spěšně přechel do obrany, a konečně, aby se účastnila boje v součinnosti s rychlými skupinami v operační hloubce.

K zabezpečení úspěšného a rychlého průtoku útoku střeleckého sboru bude třeba, aby v období, kdy se mechanisovaná divise přesunuje na výchozí čáru a na čáru zasazení,

- se přesunula větší část dělostřelectva, které musí zabezpečit boj o postavení divisních záloh z nových palebných postavení,
- s přesunem dělostřelectva byl proveden i přísun potřebného množství střeliva do jeho nových postavení (při tom je třeba uvážít, že muniční sklady útvarů a svazků posilového dělostřelectva střeleckého sboru jsou průměrně ve vzdálenosti u dělostřeleckých pluků 3 až 6 km, u dělostřeleckých svazků 8 až 12 km za prostorem palebných postavení, t. j. na výši vyčkávacího prostoru mechanisované divise),
- byl zabezpečen plynulý odsun raněných a nemocných osob do zdravotnických zařízení, porouchaných vozidel do shromaždišť porouchaných vozidel a bojové techniky do dílen, aby mohly být v nejkratší době opraveny a vráceny do boje a p.

Tyto skutečnosti musí mít stále na paměti velitelé a všichni řídící týloví funkcionáři střeleckého sboru, mechanisované divise, avšak i střeleckých divisi střeleckého sboru, kteří se v takových případech budou zpravidla vždy ve značném rozsahu podílet při plánování materiálně technického zabezpečení útočného boje mechanisované divise. Je to konec konců pochopitelné a nutné, neboť již pouhé splnění úkolu dne střeleckého sboru vyžaduje, aby mechanisovaná divise svými valnými silami pronikla do hloubky 35 až 45 km od svého vyčkávacího prostoru.

Jakou volit sestavu týlu mechanisované divise a jejích útvarů?

Přihlédneme-li k těmto základním ustanovením nových polních řádů a k nutnosti rozvíjet k dosažení plynulého materiálně technického zabezpečení boje hlavní týlové jednotky, útvary a ústavy od linie fronty ve vzdálenosti: u praporů do 2 až 3 km, u pluků prvního sledu do 3 až 5 km a u divise do 5 až 10 km, vyvstává nutnost, aby sestava a složení týlu na jednotlivých stupních byly dokonale promyšleny již v přípravném období útoku střeleckého sboru. Plnou odpovědnost za to má pochopitelně především velitel mechanisované divise, avšak v neztenčené míře je tu odpověden kromě náčelníka týlu i štáb divise, který k tomu cíli slaďuje veškerou činnost mezi náčelníkem týlu a zástupcem velitele pro technické věci a mezi náčelníkem týlu a veliteli (náčelníky) druhů vojsk.

Z uvedených skutečností vyplývá, že týlové jednotky, útvary a zařízení mechanisované divise a jejich útvarů, aby se od bojujících sledů neodtrhly, musí již při zahájení přesunu z vyčkávacího prostoru následovat hned za svými jednotkami. K tomu bude nutné, aby

- týly praporů (zpravidla bez polních kuchyní) pochodovaly na zadu svých praporů,
- první sledy týlů pluků, t. j. roty technického zabezpečení, zdravotnické roty a dopravní prostředky s pohyblivými zásobami střeliva, pohonných hmot a mazadel byly zařazeny přímo na zadu svých pluků,
- první sled týlu divise, t. j. divisní pojezdová tanková opravna, část anebo i celá divisní automobilní dílna, zdravotnický prapor, všechny anebo většina pohyblivých zásob střeliva, pohonných hmot, mazadel a jiného bojového materiálu se pohybovala na zadu druhého sledu divise.

Pokud jde o polní kuchyně praporů, bude mnohdy výhodné je slučovat v rámci pluku a přesunovat je s prvním anebo s druhým sledem týlu pluku, a to se zřetelem na možnosti přípravy a výdeje teplé stravy za boje.

Vždy bude třeba velmi přísně dbát na to, aby všechny takové týlové prostředky, jichž není k přímému zabezpečení boje třeba (na př. intendantní dílny, sklady výstroje, divisní polní pekárny a p.), byly ponechány v druhém sledu týlu. Ty se budou přesunovat za divisí zpravidla vždy až v noci většími posuny a pod ochranou střeleckých divisí střeleckého sboru. Je to tak nutné jednak proto, aby se co nejvíce zkrátila celá hloubka sestavy divise v období jejího přesunu z vyčkávacího prostoru, jednak z hlediska dosažení jejich větší bezpečnosti před palbami nepřátelského dělostřelectva, leteckými útoky a p. a konečně i k zabezpečení jejich větší výkonnosti.

Skutečnost, že boj k dokončení průlomu postavení divisních záloh bude časově poměrně krátký a že po jeho úspěšném zakončení musí mechanisovaná divise s veškerými silami rychle proniknout k druhému obrannému pásmu nepřítel, nutí velitele divise, ale zároveň i velitele střeleckého sboru, aby promyšleným, plánovaným a do důsledku provedeným využitím týlových prostředků střeleckých divisí sboru zabránili zbytečnému rozvíjení týlových útvarů, jednotek a zařízení mechanisované divise, a tím i možnosti jejich odtržení od bojujících sledů v okamžiku, kdy tyto sledy po průlomu hlavního pásma obrany rychle postupují vpřed k druhému pásmu obrany nepřítel.

Jednou z dalších významných věcí, která je uvedena v nových polních rádech, je skutečnost, že výčet povinností zástupce velitele pro technické věci a náčelníka týlu je tu položen pevný základ k součinnosti mezi těmito dvěma hlavními týlovými funkcionáři.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války učí, že všude tam, kde nebylo součinnosti mezi těmito dvěma funkcionáři, docházelo téměř vždy k narušení celého systému materiálně technického zabezpečení, což se pak nepříznivě projevilo při plnění bojových úkolů.

Již pouhý výčet těchto povinností zástupce velitele pro technické věci v Polním řádu ukazuje, že není téměř jediné, kterou by mohl tento funkcionář trvale s úspěchem plnit bez neustálé součinnosti s náčelníkem týlu. Tak to budou na př. otázky počtů, technického stavu a organizace ošetřování motorových vozidel, organizace zásobování pohonnými hmotami a mazadly, náhradními díly a municí, doplňování vozidel, organizace odsunu při poškození a jejich oprav, zkoumání příčin havárií vozidel, kontrola jejich technického stavu prováděním technických prohlídek, otázky technického průzkumu a včasného rozvinování shromaždišť porouchaných vozidel za boje a jejich činnosti v souladu s průběhem boje. Bude to dále kontrola jakosti přidělených pohonných hmot a mazadel a jejich spotřeby, včasné informování náčelníka týlu o potřebě pohonných hmot a mazadel a předkládání požadavků na jejich včasný přísun podřízeným útvarům. Na místě ne posledním to bude vzájemné vyměňování zkušeností z technického zabezpečení dopravních vozidel a konečně též přímá účast zástupce velitele pro technické věci při zpracování příslušných bodů týlového rozkazu a jiných týlových dokumentů s hlediska jeho oboru.

Stejnou pozornost bude nutno věnovat organizaci regulace na všech cestách vedoucích z vyčkávacího prostoru mechanisované divise týlovým prostorem divisi prvního sledu sboru, a to proto, že povedou jednak prostorem rozmístění týlových útvarů jednotek a zařízení střeleckých divisi prvního sledu, jednak pořádkovými prostory plukovních, divisních a sborových (někdy i armádních) dělostřeleckých skupin.

*

Významným přínosem v otázkách regulace pohybu na cestách ve vojenském týlu v útočném boji střeleckého sboru je ustanovení nového Bojového řádu dělostřelectva, který ukládá veliteli dělostřelectva sboru a jeho štábu povinnost „znát cesty přesunu mechanisované divise z vyčkávacího prostoru i v hloubce nepřátelské obrany“. Je to zcela pochopitelné, neboť mechanisovaná divise se přesunuje na výchozí čáru a na čáru zasedání prostorem palebných postavení plukovních, divisních a sborové dělostřelecké skupiny, a proto je třeba, aby tato skutečnost byla vzata v úvahu při řešení otázky regulace přesunu mechanisované divise a později i při organizování a provádění přísunu (odsunu) k divisi po cestách ve vojenském týlu všemi zainteresovanými složkami, t. j. vševojskovým štábem, štábem dělostřelectva, příslušnými náčelníky pořádkových prostorů dělostřeleckých skupin s náčelníkem týlu.

Správně a konkrétně vyřešit všechny tyto důležité otázky musí být v období plánování materiálně technického zabezpečení hlavním cílem

součinnosti, řízené přímo střeleckým sborem mezi štáby a týlovými orgány mechanisované divise a střeleckých divisi prvního sledu střeleckého sboru.

Za boje pak je to jednou z hlavních otázek tvůrčího řízení týlu.

*

V závěru chci upozornit na to, že se dosud mnohdy mylně vykládalo, že veškerá iniciativa při organisování součinnosti v otázkách materiálně technického zabezpečení musí vycházet od náčelníka týlu anebo od jiných týlových funkcionářů.

Nové polní řády ukládají tuto povinnost přímo štábu.

Bylo by však stejně chybné, kdyby zase dnes týloví funkcionáři, řídící se úzkostlivě tímto novým ustanovením řádů čekali vždy až na iniciativu štábu v této věci.

Iniciativa v otázkách součinnosti musí být vzájemná a musí vyvěrat na obou stranách vždy z celkového úkolu, z rozhodnutí velitele, z bojové situace a ze skutečného materiálně technického stavu té oné složky v dané bojové situaci. Jedině tak lze zabezpečit nejen reálné, ale hlavně včasné projednání všech otázek materiálně technického zabezpečení boje a tím i zabezpečení jeho úspěchu.

